

A Székely Útkereső levelesládájából

I.

Közzéteszi: Beke Sándor

„Székely Útkereső szerkesztősége”

1989-ben Közép-Kelet-Európában kitört az a rendszerváltó, embert és eszmét változtató „forradalom”, korfordulót hozó megmozdulás, mely az európai ember szabadságára szomjazó hajnalát hozta magával.

E változások rendjét követte a Budvár alatti székely anyaváros, Székelyudvarhely is, ahol az ország többi településéhez hasonlóan itt is addig ismeretlen, de rátermett és szakértő emberek csaptak egyből az asztal közepére és lettek a város, a szűkebb pátria, sőt a Kárpát-medence elismert vállalkozóivá.

E sorok írója is itt élte meg a változást, a Küküllő parti Székely Athénban, a székely szellem annyiszor megidézett „fővárosában”.

És akkor munkához láttam én is, én, aki addig számtalanszor szerettem volna hazaköltözni a Cenk alatti szülővárosba, Brassóba, hogy a barcasági és az erdélyi magyar olvasó szívéhez nőtt lapjánál, a *Brassói Lapok*nál folytassam pályafutásomat. De nem így történt... A kilencvenes évek elején a székelyföldi sajtó- és kiadói lehetőségek helyzetfelmérése után költői és közírói pennám mellé szegődtem a bennem lakozó szervezőkészséget, az apai ágról örökölt vállalkozói szellemet, és 1990. március végén Székelyudvarhelyen megalapítottam a *Székely Útkereső* irodalmi és művelődési folyóiratot, melynek első számát már a következő hónapban, áprilisban sikerült az erdélyi sajtópiac asztalára tennem és — az anyagi nehézségek ellenére — 10 évig működtetnem.

(...) Szokatlan most e nyomtatásban közzétett ritka „műfaj”, de meggyőződésem szerint amennyire ma már szokatlan, annyira értékes és maradandó élményt jelenthet az olvasónak, de a sajtó- és irodalomtörténet számára is.

Levelek... kézzel írt vagy gépelt levelek... Tudományos kutatók, egyetemi tanárok, írók és költők, újságírók és közírók gyöngybetűkkel írt vagy nehezen olvasható, de kibetűzhető levelei, a levelek keletkezésének titokzatos világában az utolsó évezred utolsó századának utolsó évtizedében papírra vetett — az üzleti

---

---

világ csalafintaságaitól mentes — igazi emberi érzelmekkel, tervekkel, eredeti és őszinte gondolatokkal „ékesítve”, az 1989 utáni évek új és gyümölcsöző sajtóvilágának „élő” dokumentumai. Levelek, melyeknek nem egy szerzője már nincs közöttünk, mert sokan örök álmukat alusszák már az erdélyi magyar szellem megmaradásáért tett önfeláldozó és szent szándék fölött...

Már a *Székely Útkereső* első számának megjelenésétől tudományos kutatók, irodalomtudósok, egyetemi tanárok, írók, újságírók és szerkesztők jelentkeztek leveleikkel, kézirat-javaslatokkal szerkesztőségünkben: *Egyed Ákos* történész, tudományos kutató, a Magyar Történészek Világszövetségének tagja, *Nagy Olga*, a jeles néprajz- és népmesekutató, *Imreh István* történész, *Benkő András* zenetörténész, egyetemi docens, *Balogh Edgár*, a romániai magyar közírás és szerkesztés veteránja, *Ferenczi István* régész, történész, *Cseke Péter* író, szociográfus, egyetemi adjunktus, *Szőcs István* író, irodalomkritikus, *Murádin László* nyelvész, *Gábor Dénes* bibliográfus, közíró, szerkesztő — Kolozsvárról; *Csomortáni Magdolna* filológus, egyetemi adjunktus és *Kozma Mária* író, szerkesztő — Csíkszeredából; *Csire Gabriella* író, szerkesztő, gyermekirodalmunk kimagasló képviselője, az ókori kultúrák és mítoszok kutatója és feldolgozója — Bukarestből; *Balázs Géza* nyelvész, folklorista, *Barabás Jenő*, az ELTE Tárgyi Néprajzi Tanszékének a vezetője, *Hála József* történész, muzeológus — Budapestről; *Veress Dániel* író, irodalomtörténész, *Zsigmond Győző* néprajzkutató, nyelvész, *Kónya Ádám* helytörténész, a Székely Nemzeti Múzeum igazgatója — Sepsiszentgyörgyről; *Liszka József* néprajzkutató — Köbölkútról, *Remák Béla*, a Szepsi Néprajzi Múzeum megalkotója és főgondnoka — Szepsiről (az akkori Csehszlovákiából), *Dánielisz Endre* irodalom- és helytörténész — Nagyszalontáról; *Ráduly János* folklorista, költő, műfordító, rovásírás-kutató — Kibédtről; *Horpácsi Sándor* irodalomkritikus — Miskolcra; *Bakay Kornél* régész, múzeumigazgató — Kőszegről; *Szabó T. Attila*, a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola docense, az MTA Botanikai Bizottságának az elnöke — Szombathelyről; *Kuszálík Péter* közíró, szerkesztő, sajtóbibliográfus — Marosvásárhelyről; *Tankó Gyula* néprajzkutató — Gyimesközéplekről; *Penckőfer János* költő, író — Beregszászról (Ukrajnából); *Bagosy László*, az *Encyclopaedia Hungarica* című lexikon főszerkesztője — Calgaryból (Kanadából); *Gyöngyösi János*, a székelyföldi templomerődök kutatója — Székelyudvarhelyről.

De sok más személyiség fémjelzi a *Székely Útkereső* leveleinek aláíróit, hogy csak néhányukat említsük, hevenyészett sorrendben: *Marton Lili*, *Fodor Sándor*, *Jancsik Pál*, *Balla Zsófia*, *Bíró László Péter* — Kolozsvárról; *Barabás István*, *Cseke Gábor* — Bukarestből; *Nagy Gáspár*, *Gyárfás Endre*, *Csurka István*, *Páll Szilárd*, *Domonkos János* — Budapestről; *Kovács András Ferenc*, *Török László* — Marosvásárhelyről; *Lendvay Éva*, *Szabó Sámuel*, *Ugron Levente* — Brassóból; *Fábián Imre*, *Jakobovits Márta*, *Balla István* — Nagyváradról; *Mészely József*, *Horváth Alpár* — Sepsiszentgyörgyről; *Nagy Irén* — Csíkszentdomokosról; *Papp Attila* — Margittáról; *Deme János* — Temesvárról; *Komoróczy György* — Székelyudvarhelyről; *Pataki István* —

Biharból; *Bálint László* és *Balázs Dénes* — Székelyszentlélekről; *Cseh Károly* — Halmajról; *Hajdu Gábor* — Miskolcra; *Kelemen Katalin* — Csíkszeredából.

A *Székely Útkereső* az I. és a II. világháború idején működő folyóiratok szerkesztősi hagyományait követte: a lap tiszteletpéldányait rendszeresen eljuttatta a szerzőknek és az állandó munkatársaknak, de a hazai és néhány határon túli szerkesztőségnek is, majd gondosan tárolta a folyóirat sajtóviszhangját. A *Székely Útkereső* példányait kézhez kapva — amint a levelezés is közlést — a további kapcsolattartás reményében jelentkeztek levéllel az alábbi szerkesztőségek: *Alföld* Debrecenből, *Romániai Magyar Szó*, *A Hét* Bukarestből, *Ring*, *Vigyázó*, *Erdélyi Magyarság*, *Könyvpiac*, *Magyar Fórum* Budapestről, *Családi Tükör* Kolozsvárról, *Életünk* Münchenből.

Többrészes sorozatunk az 1990 és 2000 között a *Székely Útkereső* szerkesztőségébe beérkezett levelek, dokumentumok egy részét jelenteti meg. A levelezés közlése azzal a jól megfontolt céllal történt, hogy feltárjuk az olvasóközönség és a sajtótörténészek előtt a már történelemmé érett periódus szabad sajtójának a fejlődését, valóságát, természetes képét. Egyben a lapkiadással járó vállalkozás örömeit és kudarcait, szépségeit és nehézségeit, a fennmaradásért vívott küzdelmet, az új publikálási lehetőség megközelítését a szerzők részéről, a felkeresett munkatársak reakcióját az új sajtótermék megjelenésekor, a publikálandó anyagok türelmetlen sürgetését, ugyanakkor bepillantást nyújt a szerkesztőségi munka kulisszái mögé.

A levelek bepillantást engednek a levélírók szakmai területére, az új erdélyi lapok és folyóiratok életébe, működésébe vagy hanyatlásába, a lap által alapított kiadó és a Székely Útkereső Kiadványok sorozat beindításának a küzdelmeibe, az országos napi- és hetilapokban közzétett hirdetésekre beáramló kézirat-javaslatokat kínáló levelekre, a szerzői-szerkesztői üzenetek és közlések mellett a szerzők személyes sorsába és pályájába.

A dokumentumok betekintést nyújtanak más szerkesztőségek műhelyébe is, ráirányítják a figyelmet a szerzők elgondolásaitól, terveitől hemzsegő sorokra, az újonnan alakult szervezetek közérdekű felhívásaira, közleményeire, tájékoztatóira és meghívóira, néhány levélritkaságra (mint például az ifj. Kós Károlyéra, a Balogh Edgáréra, az Imreh Istvánéra), a folyóirat romániai, határon és óceánon túli megrendelőinek a leveleire, néhány érdeklődő olvasói levélre, a hazai könyvtárak és más intézmények képviselőinek a folyóirat kollekcióit igénylő leveleire, a magyar nagykönyvtárakba érkezett *Székely Útkeresőt* és az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó első könyveinek a megérkezését nyugtázó levelekre stb. (...)

Sorozatunkban terítékre kerülnek ugyanakkor a *Székely Útkereső* terjesztésével foglalkozó lapterjesztők levelei is, hiszen mi is volt a nagyobb gond a *Székely Útkereső* életében, ha nem a sajtótermék terjesztése, a terjesztésből származó pénzüsszeg nyomda felé történő irányítása, az elszámolás, s a szerzői honorárium kifizetése? Mert a *Székely Útkeresőre* se várt egyetlen nyomda könyvelőse se, vagy ha volt is példa rá, a szerkesztőség alig kapott a nyomdai költség kifizetésére haladékot.

Idő teltével — egy-két évvel később — a nagy lapdömpingben már körvonalazódni látszott az, ami a kezdetben nem is merült fel: melyik lap marad fenn és melyik vész el a vállalkozási lázban. Ekkorra már az olvasó is érezte szavát és hatalmát, s két olvasótábor döntötte el, melyik lapot olvassa, támogatja. Volt, aki a könnyű, magazin ízű olvasmányokra voksolt, míg mások — számuk, természetesen, kevesebbnek bizonyult — a komoly szellemi értékeket tartotta szem előtt és ezekhez maradt hű továbbra is. A *Székely Útkereső* az utóbbiaknak köszönheti tíz éves létét, fennmaradását.

A lapterjesztői vállalkozások irodalmi és művelődési lapok borítólapjain nem véletlenül reklámozták a hazai sajtó olvasóközönségnek az anyaországi *Élet és Irodalom*, *Kortárs*, *Látóbatár*, *Napló* mellett a legelismertebb belföldi lapok lajstromán a *Cimbora*, *Helikon*, *Korunk*, *Művelődés*, *Látó* és *Könyvesház*zal egy tálcán a *Székely Útkeresőt*. 1996-tól a *Székely Útkereső* már szócikkekben jelenik meg a hazai és a határon túli enciklopédiákban és lexikonokban.

Egyes levelek — noha kis számban, de — tükrözik az újonnan, 1991-ben megalakult Erdélyi Gondolat Könyvkiadó indulását, terveit, a szerződésre bírt szerzők visszajelzéseit, az első kötetek szerkesztésre váró, vagy már megszerkesztett kéziratainak a kísérőleveleit, hiszen itt egy olyan szellemi műhelyről van szó, ahol a lapalapító és a könyvkiadót alapító személy egy és ugyanaz. Sőt, a kiadó szerkesztőségi szobája is ugyanaz. Lakcíme kezdetben a Szabók utca 10/6, 1993-tól pedig a Tamási Áron sugárút 87.

A levelek közzétételével azt szeretnénk tudatosítani, hogy Erdély Székelyföldjén, Székelyudvarhelyen eredményesen működött és szellemi értékeket csiholt elő a *Székely Útkereső*. A tíz évet megélt irodalmi és művelődési folyóirat jó nevű szerzőgárdája is ezt tanúsítja. Mindannyian azt írták az idő múlását jelző, ma már sárguló levélborítékra: „Székely Útkereső szerkesztősége”.

BEKE SÁNDOR

1990. április 5. — 1990. december 27.

Egyed Ákos — Beke Sándornak

Kv. [19]90. ápr. 5.

Kedves Beke Sándor!

Itt küldöm a kért cikket: ma április 5.-e van, tehát idejében Székelyudvarhelyre kell érnie.

Persze három oldalon keveset lehet egy olyan nagy uralkodóról elmondani, amilyen Mátyás király volt.

Sok sikert kívánva a *Székely Útkereső*nek és szerkesztőinek,
Szívélyesen üdvözli

Egyed Ákos

Lendvay Éva — Beke Sándornak

Brassó, 1990. április 8.

BEKE SÁNDOR
UDVARHELY

Sanyika,

Küldöm ezeket a kéziratokat. Nagyon kérek, miután átnézted és válogattál, küldd nekem vissza azt, ami megmarad, jó? További írást is küldök, ha láttam az első számot.

Szeretettel üdvözöl

Lendvay Éva

P. S. A versfordítások az *Eminescu-kiadónál* „elsüllyesztett” kötetből vannak. A kötet címe: „SZAVAKKAL — ÁT A SIVATAGON”. 3 éve adtam le.

Veress Dániel — Beke Sándornak

[Sepsiszentgyörgy,] 1990. május 10-én

Kedves Barátom!

Megbeszélésünk szerint mellékelten küldöm a három flekket Mikesről. Köszönöm a lapot, igyekeztem írásommal profiljába illeszkedni. Ha megjelenik, kérek, küldj három példányt, ugyanis a sajtóterjesztő itt még nem terjeszti, s szeretném a külhoni „mikesisták”-nak is eljuttatni.

Jó munkát, jó lapot.

Híved

Veress Dániel

Márkus Béla — Beke Sándornak

Debrecen, 1990. május 11.

Alföld
IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI
FOLYÓIRAT
Debrecen,
Vörös Hadsereg útja 26/A, I. em.

Kedves Beke Sándor,

Köszönjük a *Székely Útkeresőt*: örömmel jelezzük, hogy megkaptuk. Egyúttal reménykedünk, hogy az *Alföldet* viszonzták velem, azaz hogy a mi folyóiratunk is eljut Önökhöz.

Jó munkát kívánva üdvözli

Márkus Béla

Cseke Gábor — Beke Sándornak

Bukarest, 1990. május 15.

Kedves Beke Sándor!

Kedves levelére gyors és lapidáris választ adnék: igen, lapját megkaptam, örömmel adtam át dokumentációnknak s megcsodáltam grafikai külsejét, kivitelezésének esztétikáját.

Kérésére azt írhatom, hogy H. Szabó Gyula hajlandó lesz kb. két hét múlva nyilatkozni, amikor is az eddigiekhez képest minőségileg új információkról számolhat majd be. Nem felejtkeztem meg az ígéretéről, behajtom rajta.

Egyelőre érje be ezzel a 2 verssel, bár van néhány kész regényem is, azok ki-gépelése azonban több időt venne igénybe, amivel most nem rendelkezem.

Két versét közlésre javasoltam és leadtam a titkárságra.

Jó munkát kívánok, barátsággal:

Cseke Gábor

Egyed Ákos — Beke Sándornak

Kvár, 1990. május 17.

Kedves Sándor!

Küldöm tehát a megbeszélt írást. Ha feltétlen ki kell hagyni terjedelmi okok miatt néhány sort (bár nem szeretném), akkor a Széchenyi-Kossuth ellentétéről szóló részt húzza meg.

Az *Évkönyv* számára az agyagfalvi *Székely Nemzeti Gyűlésről szeretnék írni* (sok tekintetben újszerűen).

Láttam, hogy a *Látóban* versei jelentek meg; őszintén örvendek s el is fogom olvasni.

Jó munkát kívánva barátsággal üdvözlö

Egyed Ákos

Ui. Hívjon fel, ha megkapja.

E. Á.

Nagy Olga — Beke Sándornak

Kolozsvár, 1990. május 21-én

Kedves Beke Sándor!

Itt küldöm a kétrészes cikket, ha túl hosszú lenne egy közléshez. Kérem, írja meg, ha megkapta. Rövidesen küldöm az *Évkönyv*be való cikket is. Jól emlékszem, hogy Maguk kérték Udvarhelyről. Esetleg hívjon fel reggel vagy este, hogy ezt is megbeszéljük.

Üdvözlettel:

Nagy Olga

Kovács András Ferenc — Beke Sándornak

[Levelezőlap]

Marosvásvársárhely, 1990. május 22.

Kedves Sándor!

Lapodat kösz — kaptam. Sajnos újabb versekkel nemigen szolgálhatok — kifogytam végleg, alig írok. Kritikákkal, recenziókkal pláne nem — nem szokok írni olyasmiket, mert ahhoz üdő kell. De kösz a kérést mindenesetre. Előbbiekből kitűnik — a kalendárium számára sincs semmim. Előbbször írni kellene, de hát... (...)

Üdvözlettel:

Kovács András Ferenc

Mészely József — Beke Sándornak

Sepsiszentgyörgy, 1990. május 23.

Kedves Sándor!

Zsigmond Győző barátom továbbította kéréseid. Örvendek, hogy számon tartotok. Lőrincz Gy.-ről írtam, azaz átfofoztam egy kissé összegezőbb jellegűre egyik hajdani szövegem. Ha jobb kerül ennél, bátran szemétbe dobhatjátok. Verseimből is válogattam, jó néhányuk már itt-ott megjelent.

Gyermeklapunknak küldött verseid átolvastuk Győzővel, s ahogy terünk lesz rá, leadjuk közlésre. Máskor is számítunk közreműködésedre. A *Székely Útkereső*-nek csak az első számát láttam ezidáig — igényes munka! — szívesen fogadnám, ha címemre minden számból postáznátok 5 drb-ot, de lehet, hogy szűkebb környezetben is még többre lenne igény.

Minden jót kívánok
bizalommal

Mészely József

Egyed Ákos — Beke Sándornak

[Kézből küldött levél]

[Kolozsvár,]

[1990. május végén]

Kedves Beke Sándor!

Ugyan már postáztam a kért cikket, de egyáltalán nem vagyok nyugodt abban, hogy meg is érkezik a megbeszélte időre. Ezért most kézből küldöm a másodpéldányt. Kérem, hogy mindenképpen *ezt tekintse a végleges szövegnek*, azért is, mert apróbb javításokat eszközöltem rajta. A cikkben inkább a közérthető anyagközlésre, tények ismertetésére törekedtem, hiszen a rövid terjedelem nem tesz lehetővé történetfilozófiai értekezést.

Még egyszer sikert kívánok maguknak az *útkeresés*hez; csekély erőmhez mérten fogom ebben segíteni a lapot.

Majd egy példányt juttasson el hozzám. Az Orbán B. ünnepség alkalmával találkozhatunk is.

Üdv.

Egyed Ákos

Mészely József — Beke Sándornak

Sepsiszentgyörgy, 1990. június 6-án

Kedves Sándor!

Megkésve, de küldöm az ígért anyagot. Szeretnénk, ha néha a Tik-Tak-ra is gondolnál egy-egy jó gyermekverssel. S nem ártana, ha a Székely Útkeresőt itt Szentgyörgyön is árusítanátok, mert igény lenne rá.

Ha valamit közöltök a verseimből, akkor kérlek postázz is abból a számból.

Jó munkát, hasznos nyarat kívánok

Mészely Jóska

Lendvay Éva — Beke Sándornak

Brassó, 1990. június 11.

Kedves Sanyika!

Megkaptam a lap első számát és figyelmesen elolvastam, megnézegettem: nagyon jó lenne egy komolyabb külalak, nagyobb formátum, vagy fűzött kötet — nem tudom pontosan elképzelni, de azzal tisztában vagyok, hogy anyagilag ez egyelőre nem lehetséges. (...)

Egy elvi kérdés: szerintem nem helyes a „székely anyanyelv”. Ezzel azok alá adunk lovat, akik azt állítják, hogy a székelyek nem magyarok! Ilyen megkülönböztetés nem előnyös — megkérdezheti valaki, hogy akkor miért nem írunk székelyül? Vagy hogy létezik-e székely írógép? Tamási talán a legjobban érzékeltette a székely nyelvjárás és észjárás sajátosságait, de azért csak magyarul írt. Az Útkeresőnek inkább az lenne a feladata, hogy azt a természetes tendenciát, hogy a székely provincia is felzárkózzék Európához, szorgalmazza, elősegítse — nem pedig az elkülönülést. Ezt pedig a leginkább szociológiai beállítottsággal — ilyen súlypontú írásokkal — érhetné el. Fel kellene végre térképezni a székely szociális frusztrációt, annak minden torzulásával. Nem általános, vezércikkizű közhe-lyekkel, mert annak semmi haszna és értelme. Persze helyes feltérképezni a múlt és jelen értékeit, kultúráját, mindent, de pl. Szemlér Ferenc esete jól mutatná (ha valaki vállalkozna a megírására), hogy mennyiben nem székely író ő, még ha Udvarhelyen is született. Jómagam egyáltalán nem vagyok az, s nem is mint ilyen jelentkezem a lapban.

Szóval, ha a lap megmarad és átvészeli a kezdeti nehézségeket, sok mindenre ki kell terjednie a szerkesztő figyelmének. De a legelső dolog: egy olyan profil kialakítása, amely érdemessé tegye ezt a lapot, hogy eggyel szaporítsa a megjelenő lapok számát, jó publicisták, lapcsinálók kellenek és a publikált anyag szigorú rostálása, s gondolom, a számok tematizálása (mint pl. a *Secolul 20*). Egy szám — egy téma lenne jó.

Évkönyv-ügyben nemigen ígérem a segítséget. Itt Brassóban is nagy a nyomdák terhelése. A legjobb lenne valamilyen nyomdai függetlenség, csak azt nem tudom, hogyan. Grafikáról majd próbálok beszélni grafikus barátaimmal.

Barátsággal üdvözöllek

Lendvay Éva

Cseke Gábor — Beke Sándornak

[Kézből kapott levél]

[Bukarest,]

[Dátum nélkül: 1990. június eleje]

Kedves Beke Sándor Barátom!

Szeretettel küldök kéziratot most születő évkönyvetekbe, már csak azért is, hiszen lapotokból látszik: komolyan veszitek az írás felelősségét. Ámde miközben kézírataim között kutakodtam, akár a hirtelen támadt fogfájás, belém hasított a gondolat: egész kötetnyi verstöredék hever évek óta fiókomban, egy farkaslaki székely fiatalember, Tódor Domokos alkotásai, akit tragikus gyorsasággal ragadott el családjától a halál. Hátrahagyott kézíratait özvegye juttatta el hozzám, abban a tizenöt évvel ezelőtti levelezésben bízva, melynek során még az *Ifjúmunkás* versfaragóinak útjait egyengettem. Emlékeztem Domokos gondozott, szűkszavú, kis borítékba csúsztatott kéziratok zsengéire. Azon kevesek közé tartozott, akik rendszeresen dolgoznak és nem elsősorban a learatandó babér reményében, hanem, mert így érzik, valamit el kell mondaniuk a világnak. Pontosan nem tudom, mikor maradt abba levelezésünk. Utána már csak a halálhírért hallottam. Akkor, a kegyelet hangulatában sikerült is írásai közül kiválasztani egy füzetnyit, amit elküldtem Székelyudvarhelyen élő özvegyének. Ha jól tudom, saját költségén kívánta megjelentetni őket, de amennyire a Litera tevékenységét figyeltem, a versek azóta is kéziratban vannak. Szerencsére, egy másolatot megőriztem belőlük a magam részére, abból küldök most szűkmarkú válogatást — mementóként és igazságtételként egy tehetséges emberrel szemben, akinek a sorsa biztosan másként alakul, ha akkor létezik a *Székely Útkereső*.

Barátsággal:

Cseke Gábor

Egyed Ákos — Beke Sándornak

Kv. [19]90. jún. 21.

Kedves Beke Sándor!

Küldöm a megbeszélte történeti esszét (kis tanulmányt), amelyben új megvilágításban mutatom be (úgy gondolom) a székelyek agyagfalvi nemzeti gyűlését. Remélem a *Székely Útkereső*nek jól jön, hiszen annál nagyobb útkeresés kevés volt a székely történetében. Ha megkapja, legyen szíves, hívjon fel.

Jó munkát kívánva
barátsággal üdvözli

Egyed Ákos

Szász István — a szerkesztőségnek

Nagybánya, 1990. Jún. 26.

Kedves Szerkesztőség!

Egy kedves közvetítő által 35 példányt kaptam a „*Székely Útkeresőből*”. Az érdeklődés 50 példányszámig terjed.

Tisztelettel kérem a harmadik számból 50 (azaz ötven) példányt címemre utánvétellel megküldeni.

Tisztelettel

Szász István ref. lelkész

Imreh István — a szerkesztőségnek

Kvár, 1990. júl. 1.

Kedves Szerkesztőség!

Mellékelten küldöm a kéziratot. Írásmódját, stílusát tekintve én nehezen tudom megítélni, jó-é? megfelelő-é?

Mindenesetre, ha megkéstem vele vagy nem illik bele a kötetbe, kérem szépen visszaküldeni!

Sok sikert, eredményes, jó munkálkodást kíván
és szeretettel üdvözli a Szerkesztőséget

Imreh István

Deme János — a szerkesztőségnek

Temesvár, 1990. júl. 26.

Tisztelt Székely Útkereső szerkesztőség,

A Romániai Magyar Szóban olvastam hirdetésüket, hogy a Székely Útkereső Füzetek sorozatban kéziratokat fogadnak el, illetve közölnek, előnyben részesítve a fiatalabb szerzők munkáit, valamint olyan kéziratokat, melyeknek aktualitá-

sát az idő múlása fenyegeti, kikezdi. Az első kategóriához én nem tartozom, hiszen már tavaly letettem a tollat, amikor az Előretől (jelenlegi RMSZ-től) nyugdíjba vonultam, ahol rovatvezetői beosztásban dolgoztam. De térjek a lényegre. Egy 150 oldalas (egy oldal 31 sorból, egy sor meg 64 betűből, azaz jeltől áll) kordokumentum riportkötetet írtam *A zsarnokság áldozatai* címmel, mely három területet, részt ölel fel. Az első rész a forradalom előtti állapotokról, az „aranykorszakról”, a képtelenebbnél képtelenebb dolgokról szól. A másodikban a decemberi forradalom, a temesvári események lefolyását mutatom be, melyben különben egy, *A halál árnyékában* című fejezet bukaresti, a televízió védelmezéséről szól, amit az ott harcoló Varga szakaszvezető elbeszélései nyomán eleveníttek fel. Mellesleg a kötetnek mintegy 80 százaléka temesvári és környéki vonatkozású — minthogy én itt élek —, a többi meg az ország más vidékeiről szól. A második, vagyis a forradalmat bemutató rész három nagyobb problémakört taglal. (...)

A kötetet harmadik, a *Hosszú az út Európához* című rész 7 fejezetből áll, melyben a forradalomtól júniusig szóló eseményeket, a megbolydult, zűrzavaros romániai állapotokat írom le.

Egy-két dolgot szeretnék még jelezni. Az egész kötetnek az az alapgondolata, hogy Románia úgyszólván egész lakossága a zsarnokság áldozata volt. De kiegészül benne az is, hogy nincs más választás: románoknak és magyaroknak együtt kell élniük, meg kell békülniük egymással. (...)

Végül még annyit: a leírt esetek valóságos, megtörtént dolgokról, tragédiákról szólnak, a szabadságvívók tusáiról és szenvedéseiről, melyeket személyes élményeim alapján tárok az olvasók elé.

Ennyit tehát, röviden. A kéziratot azért nem postáztam, mert nem tudom, hogy a Székely Útkereső Füzetek sorozatban milyen terjedelmű szöveget közölhetnek. Ezért várom válaszukat (a telefonszámom 961-20248) és a legjobbakat, sikeres munkát kívánok Önöknek nemes vállalkozásukhoz.

Deme János

Papp Attila — Beke Sándornak

Margitta, 1990. aug. 1.

Tisztelt Beke úr!

Levelét úgy vártam, mint a Megváltót. Ezt a feleségem is tudta, ezért, amikor megérkezett a postás, hazatelefonált, hogy levelem érkezett. Köszönöm e gyors választ!

Azzal kezdeném, hogy a városi M. D. Sz.-vezetőséggel tárgyalva tudatom, hogy színvonalas lapjuktól havonta 300-at magam, tanítványaim, volt tanítványaim nevében terjesztésre nagyon szívesen vállalunk. Ez a lapdömping (inkább nem sorolom őket!) válogatásra készíti az olvasót. Az Aréna c. szexlap áradása. (Nem áradt, mert egyszerre és folyamatosan is előnti az utcát. Illusztrációiban tizedrendű másolatok, tartalmában salak.) Szóra sem méltatom a Tromf-féle förmedvényeket.

Ha az első számokból maradt, ha 50-50-et küldenek is, szívesen találunk rá vevőt. (...)

A megjelent kötetemet küldöm, küldök más verseket is válogatás végett. A füzetre valót a következő napokban állítom össze. Ugyanígy teszek a betyárhagyományok válogatásával is, de azt csak Debrecenből való hazatérésem után küldeném (aug. 26. után). Így az érdekesebbnek minősíthető balladáknak kottaváltozatát is küldeném.

A mesejátékokat postázom elbírálás végett, de szeretnék kiadásukról személyesen is elbeszélgetni Önnel (ötletek a kosztümökhöz rajzban, egyéb szerkesztési „titkok” megbeszélése). Erre akkor kerülhetne sor, amikor a Kriza János Etnográfiai és Népköltészeti Társaság szeptember 22.-i közgyűlésére Csíkszeredába megyek, zónafelelősi minőségben, s akkor Székelyudvarhelyre is átutaznék, eleget téve a tanítóképző tanárainak kérésének, hogy könyveim (ki tudja, lesz-e több??) bemutatása kapcsán találkozzam jövődöbéli kolleganőimmal (Szabó-Máté Ildi, Barna, Fazakas István egyetemi társaim voltak).

Következő küldeményem postázásáig is tisztelettel üdvözli

Papp Attila

Földesi József — a szerkesztőségnek

Budapest, 1990. augusztus 1.
RING SZERKESZTŐSÉGE
Budapest, VII. Erzsébet krt. 9–11.
Telefon: 122-3058

Tisztelt Szerkesztőség!

Megbeszélésünk értelmében mellékelten küldöm lapunk legutóbbi számát. Intézkedtem, hogy a jövőben rendszeresen megkapják Ring című újságunkat.

Kérem Önöket, amennyiben lehetőségük van rá, írásaikkal keressenek fel bennünket, mi azt örömmel közöljük.

Üdvözlettel

Földesi József s. k.
főszerkesztő

Török László — Beke Sándornak

M-Vásárhely, 1990. aug. 2.

Beke Sándor
főszerkesztő úrnak,
SZÉKELYUDVARHELY
Tisztelt főszerkesztő úr!

A segesvári Petőfi-ünnepségen került a kezembe a Székely Útkereső 2. száma. Örvendek, hogy egy ilyen új folyóirat indult Székelyudvarhelyen. Fogadja őszinte jókívánásaimat. Az Útkereső találja meg az útját, s hosszú ideig járjon rajta.

Lapjukat érdekesnek, rangosnak és vonzónak tartom. Vonzónak talán azért is, mert én is székely volnék... Lövétén születtem, de már 14 éves koromban Marosvásárhelyre kerültem: azonban „nem fajult el a székely vér”: a szívem hazafelé húz, kivált mióta nyugdíjas vagyok. Volna időm is, kedvem is az Önök lapjába írni. S ha ilyen ajánlatot teszek, így illene, hogy bemutatkozzak: Török László vagyok, az *Új Élet* főszerkesztő-helyettese (vagyis Sütő András helyettese) voltam 21 évig, s egy-szersmind a lap filmkritikusa is, kezdettől fogva, vagyis 31 évig. (...)

Nemrég olvastam, hogy Önök könyvek kiadását is vállalják a *Székely Útkereső Füzetek* sorozatban. Én nemsokára befejezem az újabb aforizmakötetem írását. Ebből küldök (ízeltőül) egy kis csokor aforizmat. Ha megnyeri tetszésüket, kérem, közöljék lapjukban. Örvidenek, ha majd a kötetemet is kiadnák.

Várom a válaszukat erre az ajánlatomra.

Kiváló tisztelettel:

Török László

Dánielisz Endre — a szerkesztőségnek

Nagyszalonta, 1990. aug. 4.

Székely Útkereső Szerkesztősége,
SZÉKELYUDVARHELY

A *Bihari Napló*ból értesültem az Önök cégének megalakulásáról s egyben arról is, hogy kéziratok kiadását vállalják. Mivel azt tapasztalom, hogy a *Kriterion Könyvkiadó* igen ritkán jelentet meg tanulmánykötetet (vaskos kéziratom négy éve várja föltámadását), kapva kapok a lehetőségen, amit Önök felkínálnak, hirdeteknek.

Válaszukban szíveskedjenek kitérni arra a kérdésre, hogy az alábbi címek, témák közül melyik illik az Önök profiljába.

1) Firtos és Gyöngyvér — mesejáték 4 felv-ban (székely téma és helyszín)

Mézimázi — mesejáték 1 felv-ban elő- és utójátékkal

A bajusz (A. J. nyomán) 3 felv. népi játék

A fülemüle (A. J. nyomán) 3 felv. bábjáték

A. J. balladáinak dramatizált változata (3 ballada)

kb. 80 lapnyi terjedelmű együttesen

2) Néprajzi tanulmányok kb. 100-120 lap

3) Galiciától a Garda-tóig (háborús napló az I. vh-ból)

Egy baka feljegyzései a két frontról, ahol szolgált.

Szíveskedjenek közölni a kiadási feltételeket, a példányszámot, a terjesztési lehetőséget. (...)

Végezetül: a fent említett kéziratok nyomdakész állapotban várják föltámadásuk.

(Dánielisz Endre)

Elek György — Beke Sándornak

Szatmárnémeti, 1990. augusztus 8.

Kedves Beke Sándor!

Örülök, hogy foglalkozott verseimmel, és örülök annak is, hogy megjegyzéseket tett, hiszen Szatmárnémeti olyan szegény irodalmi téren, hogy ráfér a sajnálkozás. Van ugyan egy irodalmi körünk, de ott bárki bármit felolvas, óriási sikert arat. Van egy irodalmi lapunk is, a SZAMOSHÁT (...), de ott bármit elfogad a szerkesztőség. Olyan dolgokat is közölnek, amit senki nem olvas el.

Édenkerti történet című versciklusom nagy része már megjelent irodalmi lapokban. És megjelentek azok a versek, melyeket a harmadik csomóba tettem. Remélem ezek között, amit kb. egy hét múlva fogok küldeni, talál egy kötetre valót.

A Független Magyar Párt szatmárnémeti újságterjesztője vállalja a Székely Útkereső terjesztését. Első alkalommal 100 példányt. Lehet három szám is. Ha menni fog, vállal többet is. Az első csomagot küldje az én címemre, addigra elkészül a párt-ház és megadom a kislány pontos címét, hogy megegyezzenek a formaságokban.

Kérem olvassa el verseimet és írjon róluk néhány sort!

Szívélyes üdvözlettel:

Elek György

Nagy Irén — a szerkesztőségnek

[Csíkszentdomokos,]

[Postabélyegző dátuma:] 1990. 08. 12.

Tisztelt Szerkesztőség,

A Hargita Népében olvastam az Önök közleményét, miszerint vállalnák fiatalabbak, gondolom, lehet így érteni, hogy kezdők írásainak kiadását is.

Nyikómalomfalvi születésű, Csíkszentdomokoson dolgozó tanár vagyok, ezidáig nem próbáltam verseket közölni, csak most az utóbbi időben jelent meg két versem a Hargita Népében, a „Marasztaló” és „Illusztráció a honvágyhoz”.

Ezt a néhány verset véleménykérés céljából küldöm be Önökhöz. Ha lehetséges, választ levélben kérnék, mivel, sajnos, nem jár még nekem a Székely Útkereső és nehezen tudok hozzájutni.

Előre is köszönettel,

Nagy Irén

Jakobovits Márta — a szerkesztőségnek

Szováta, 1990. VIII. 15.

Tisztelt szerkesztőség!

Férjem, Jakobovits Miklós, megkért, hogy szovátai utam alkalmából Önöket felkeressem és az általa leírtakra választ kérjek. Közbejött különböző akadályok

miatt nem tudtam személyesen leutazni Önökhöz. Így levélben továbbítom az általa megfogalmazott kérdéseket: (...).

Kérem válaszoljanak, amennyiben lehetségesnek tartják az itt említett négy könyv, vagy azok bármelyikének kiadását.

Tisztelettel:

Jakobovits Márta

Egyed Ákos — Beke Sándornak

Kv. [19]90. aug. 26.

Kedves Sándor!

Levelét megkaptam, igazán örvendek annak, hogy a dolgok kezdtek jól alakulni. Különösen fontosnak tartom, hogy meg fog jelenni az Évkönyv.

Természetesen szeretnék továbbra is a *Székely Útkereső* munkatársa maradni, bár sok a más irányú teendő is. Kb. fél évre Debrecenbe megyek a Kossuth Lajos TE-re vendégtanárnaként. Ígérem azonban, hogy az első hetek eltelte után rendszeresen fogok írni a *Sz. Útkereső* számára. Sőt!, a Füzetek sorozatba is! Minderről, tehát a terveikről (ami a Füzeteket illeti: írni fogok nem sok idő múltán).

Sikeres munkát kívánva, maradok
barátsággal

Ákos bácsi

Ui. Ma reggel jöttem vissza a szabadságomról.

Csomortáni Magdolna — Beke Sándornak

Csíkszereda, 1990. VIII. 28.

Tisztelt Beke Sándor!

Kozma Marika értesített engem az Önök közös lapvállalkozásáról. Ő sugallta nekem azt is, hogy részt vehetnék a *Székely Útkereső* szerkesztési munkálataiban. Én örülök mindennek, és előre is köszönöm bizalmukat.

Szívesen segítek mindenben, amiben tudok, természetesen felkészültségem szerint. Magyar—francia szakot végeztem, az eddigiek során pedig inkább nyelvjárástannal, hely- és személynévgyűjtéssel foglalkoztam.

Ha szükség van a segítségemre, kérem, tájékoztasson részletesen a tennivalókról.

Egyelőre egy ismertető dolgozatom vár közlésre Ráduly János kibédi találós-kérdéses monográfiájához.

Üdvözlettel,

Csomortáni Magdolna

Török László — Beke Sándornak

[Levelezőlap]

M. v. [1]1990. szept. 4.

Kedves Beke Sándor!

Levelét megkaptam, többször hívtam telefonon, de nem sikerült „elkapnom”. A következő lapszámból küldjön legalább 1000 példányt. Ha elfogy, még kérek telefonon. Mikor jelenik meg az új szám? Ezt azért kérdem, mert lehet, hogy kb. két hét múlva megyek Kirulyba, viszem a kötetem kéziratát, s mikor jövök vissza, hozom a lap(csomag)ot. (...) De ha esetleg a 3-as számból vannak megmaradt példányok, azokat addig is elküldheti postán a címemre. (...) Mondom, a kötetecskét befejeztem, s ahogy időm engedi, viszem.

Addig is szívélyesen üdvözl:

Török László

Benkő András — Beke Sándornak

Kolozsvár, 1990. szept. 6.

Kedves Beke Kolléga!

Utolsó levelében közöltekkel kapcsolatban két dolgot szeretnék kiemelni:

1. Én itt nem tudok kapcsolatba kerülni a Maguk megyei terjesztő vállalatával, s nem tudom, hogy a mi megyei terjesztőknek van-e egyáltalán kapcsolata a Magukéval, tehát az *évkönyvhöz* nem tudok itt biztosan hozzájutni. Nem szeretném, hogy ne kaphassam meg, ezért arra kérem, *vegye meg számomra* — az ellenértéket megtérítem, természetesen.

2. Örvendek a *zenetörténeti rovat* beindításának. Magam részéről innen csak cikkel tudom segíteni, tehát szerkesztésben nem. Szeretném tudni, milyen *jellegű* anyagra és milyen *terjedelemtre* gondolt, az egyes számok keretében?

Válogathatnánk *évfordulók* között, előnyben részesítve a hazaiakat és a székelyföldieket. Az 1991-es évre szólóakat összeállítottam, ebből szemelhetünk az említett szempont szerint.

Gondolni lehetne *zenetörténeti sorozatra* — hosszabb távon bemutatni például a zenei fejlődést *általános*, vagy *hazai magyar* vonatkozásban. Esetleg *műfaji* szempont is számításba jöhetne (pl. az opera, a szimfonikus vagy zongora-irodalom nyomon követése, ez utóbbi azonban már szakjellegűbb lenne, kevesebb olvasót is érdekelne). Az évfordulós anyaghoz képek, később kisebb művek is számításba jöhetnének. Műveket bevehetnének a zenetörténeti fejlődésbe, s ahol kerül, képanyagot is (egy-egy címlap, szerző stb.).

Szeptember folyamán valamit küldök, de még nem döntöttem, mert lemaradásaimmal viaskodom.

Várom tehát a sorozat elképzelésének jelzését, s hogy mi mellett dönt. Milyen munkatársakra gondolt — rajtam kívül?

További munkát kívánva
szívélyesen üdvözlöm

Benkő András

ifj. Kós Károly — Balácsi Dénesnek
[Levelezőlap]

Kolozsvár, 1990. szept. 18.

Kedves Dénes Öcsémuram!

Köszönöm szépen a Székely Útkereső küldött számait és kedves felkérését a közreműködésre, amelynek igyekszem majd eleget is tenni.

Jelenleg viszont az a helyzet, hogy május végén egy hétre én is Bp-re mentem, egy előadás tartására a Magy. Népr. Társaság közgyűlésén, az ezt követő napokban azonban elfogott az epekrízis, amit kivizsgálások, majd komplikált operáció követett, s így még ott kellett maradnom 2 hónapig. Hazajőve augusztusban lábadoztam és csak most kezdek íróasztalomnál fájdalmak nélkül valamit behozni elmaradt munkámból. Kutatóként mindig terv szerint dolgoztam, s ezt most sem adhatom föl. Lehetnek olyanok, akik kevesebb munkával, kapcsolatok keresésével esetleg „többre” viszik, az én „karrierem” viszont a munkán alapuló eredmény. De csak akad rá módom, hogy én is részt vegyek a munkatársi gárdában. Örülök a szép, nagyon szép terveknek, melyek megvalósításához kívánok szívből erőt, kitartást, meleg barátsággal

Kós Károly bátyja

Egyed Ákos — Beke Sándornak

Kv., 1990. szept. 23.

Kedves Sándor,

gondolkodtam azon, amit a múltkor írt, ti., hogy lennének kisebb terjedelmű tanulmányok számára kiadási lehetőségek. Ezúttal szeretném a következő ajánlatot tenni: 80-100 oldalnyi könyvecskét vagy tanulmányt szívesen írnék a székely katonai társadalom történetéről a XIV–XVII. században. Amennyiben ezt az ajánlatomat elfogadják, kérem értesítsen minél hamarabb. A kézirat szövegét januárban át tudnám adni kiadásra.

A másik kérdés, amelyről értesíteni szeretném az az, hogy Debrecenben speciális kollégiumot vezetnek a székely társadalomtörténetről, s szeretném, ha a *Székely Útkeresőt* hallgatóimnak bemutathatnám, értem ezalatt a megjelenő számokat. Tehát arra kérem, küldjön decemberig a megjelenő számokból minden alkalommal 15 darabot. Az árát a küldeménynek természetesen megtérítem.

Hogy haladnak a dolgok?

Sok jót kívánva barátságosan üdvözlö

Egyed Ákos

Kozma Mária — Beke Sándornak

Csíkszereda, 1990. október 2.
MEGYEI KÖNYVTÁR
CSÍKSZEREDA
Szám: 226/1990

Tisztelt Főszerkesztő úr!

A csíkszeredai Megyei Könyvtár 1990. évi október 24-én d. u. 5 órai kezdettel ÍRÓ-olvasó találkozót szervez, melyre tisztelettel meghívja a címzett urat.

A találkozó meghívottai a Hargita megyei időszaki kiadványok főszerkesztői, illetve képviselői.

A találkozó célja: megismertetni az olvasókat ezekkel a kiadványokkal. (...)

Kozma Mária
IGAZGATÓ

Bíró László Péter — Beke Sándornak

Kolozsvár, 1990. október 4.

Tisztelt Uram!

A kolozsvári Szabadság egyik számából értesültem arról, hogy a Székely Útkereső Füzetek sorozatban szándékukban áll a hazai irodalom terméséből kiadni, előnyben részesítve a fiatal írókat. Nehezemre esik eldönteni, hogy harmincöt éves fejjel még fiatal írónak számítok-e? Azzal kapcsolatban is vannak kétségeim, hogy mi az álláspontjuk a sci-fit illetően? Irodalomnak tekintik, vagy sem. Tekintettel arra, hogy így tapasztalom, a könyvkiadás végelgyengülésben készül kimúlni, kérem, ha látnak lehetőséget az együttműködésre, jelezzék.

Ami a múltamat illeti, eddig közöltem néhány novellát itthon és Magyarországon a sajtóban, és megjelent egy novellás kötetem a Kriterion Forrás-sorozatában (1985-ben). Most körülbelül 150-200 gépelt oldalnyi anyagom van (részben még közletlen), ezt körülbelül az év végéig tudnám „tisztá” formában leadni. Ha az ajánlat érdekli Önöket, kérem, közöljék a feltételeiket.

Annak reményében, hogy kezdeményezésük sikerrel jár, és felélénkíti a hazai magyar nyelvű könyvpiacot, sok sikert kívánok munkájukhoz!

Tisztelettel

Bíró László Péter

Egyed Ákos — Beke Sándornak

Kv. [19]90. okt. 20.

Kedves Sándor!

Levelét annak idején megkaptam. (...)

Aggaszt a lap helyzete, annak viszont örülök, hogy az Évkönyv megjelenik.

Ami az én ajánlatomat illeti, ti. a székely katonai társadalomról, még gondolkodom, mert a 36 oldal nagyon szűk. Talán szűkítenem kellene a témát is. Na, erről még írni fogok. (...)

Írjon még!

Üdvözlettel s baráti kézsorítással

Egyed Ákos

Liszka József — Beke Sándornak

Köbölkút, 1990. okt. 22-én
Csehszlovákiai Magyar Néprajzi Társaság
Elnök — predseda — Vorsteher
Dr. Liszka József
CS — 943 42 Gbelce 820
T. (0810)92284

Tisztelt
Beke Sándor
Székely Útkereső
Székelyudvarhely

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Örömmel és érdeklődéssel olvastam kedves levelét, valamint a mellékelt lap-példányt. Számomra rendkívül megnyerő és rokonszenves az a szellemiség (az újra, az európai értékekre való érzékenység, a nyitottság stb.), amely lapjuktól árad. (Most természetesen csak ebből az egy, a harmadik számból tudok véleményt formálni, de gondolom, hogy érvényes ez mindegyik számra. Egyébként nagy megtiszteltetésnek venném, ha a következő számokból is tudna küldeni, elsősorban a néprajzi, jelesen Nagy Olga írásai miatt).

Nagy megtiszteltetésnek veszem a felkérését is, hogy írjak lapjukba. Meg is teszem ezt, ha tudom, hogy elsősorban mi érdekli Önöket. Most, külön borítékban küldök egy kis írást, amely a nemrégiben megalakult Csehszlovákiai Magyar Néprajzi Társaságot mutatja be. Gondolom, ennek a *Székely Útkereső*-ben való közlése nem lenne teljesen érdektelen. Véleményem szerint a jövőben ilyen és hasonló híradásokkal, tájékoztatásokkal, ill. elméleti-módszertani jellegű cikkekkel (amelyek akár recenzió formájában is íródhatnak) lehetnék a leginkább hasznukra.

Küldök egy példányt Társaságunk negyedévenkénti megjelenésűre tervezett tájékoztató füzetéből, a Hírharangból is.

A további eredményes együttműködés reményében barátsággal köszönti:

(Liszka József)

Remák Béla — Beke Sándornak

Szepsi, 1990. X. 25.

Tisztelt Beke Sándor!

Megkaptam ajánlatát folyóiratukba való publikálási lehetőségre, melyet nagyon köszönök és megtisztelőnek érzem. Eddig csupán a helyi újságban volt erre lehetőségem és merészségem.

Erdememnek inkább azt tartják városunkban, hogy meghatározó szerepem volt egy tájház létrehozásában, melynek jelenleg a gondnoka vagyok és az idegenvezetést is ellátom.

Ambícióim voltak és vannak is az írásra. Sűrű teendőim miatt nem tudom, mikor szedem rá magam, de az íráshoz azt mondják, nem csak idő kell.

Viszonzásul a bizalmáért arra kérem Önöket, ha erre járnak, ne kerüljék el városunkat, Szepsit. A tájékozódás miatt írom. Kassától nyugatra 28 km, autóbuszszal és vonattal is elérhetőek vagyunk.

Üdvözlettel,

Remák Béla

Bakay Kornél — Beke Sándornak

Kőszeg, 1990. október 25-én

Tárgy: külföldi kapcsolatok

Románia—Erdély

Beke Sándor

főszerkesztő úrnak

„Székely Útkereső” Szerkesztősége

Székelyudvarhely

Kedves Főszerkesztő Úr!

Szíves felkérő levelét köszönettel megkaptam. Örvendtem neki. A közelmúltban Székelyudvarhelyen jártam (október 18–21.), sok élményt gyűjtöttem.

Megtisztelő felkérésének örömmel és készséggel teszek eleget, s máris küldök egy kis írást a lapnak. Talán ilyesmikre gondoltak.

Örülnék, ha a jövőben is megkaphatnánk közéleti, művelődési és irodalmi havilapjukat.

Talán szerencsés volna az is, ha jeleznék, milyen témák iránt volna a legnagyobb az érdeklődés. Magam régész-történész ember vagyok s a művelődéstörténet széles sávjában mozgok.

Kívánva és bízva a tartós és szoros kapcsolatok kiépülésében tisztelettel köszönti

(Bakay Kornél)

Balázs Géza — Beke Sándornak

[Budapest,] 1990. okt. 28.

Kedves Beke Úr!
Megtisztelő fölkérésüket elfogadtam, s máris küldöm az írást.
Örömmel venném, ha a cikk megérkeztéről tudósítanának, valamint, ha a megjelent számból küldenének egy példányt.
Ha esetleg újabb írásra is szükség lenne, kérem, azt is írják meg.
Ismeretlenül is szíves üdvözléssel:

(Balázs Géza)

Penckófer János — Beke Sándornak

[Beregszász,] 1990. november 5.

Tisztelt Beke Sándor!
Szeptember 24-én kelt levelét, sajnós, csak tegnapelőtt kaptam meg. Felkérésüket megtisztelőnek érzem, szívesen küldenék majd anyagot. Remélem, hogy dolgozataim elérik a főszerkesztő által felállított színvonalat. Szeretném, ha a Székely Útkereső is segítené elmosni azokat a mesterséges határokat, amelyek miatt hónapos késéssel mondhatom csak: szívből örülök a lap megjelenésének, jó munkát, sikereket kívánok. (...)
Tisztelettel és baráti kézfogással:

Penckófer János

Nagy Olga — Beke Sándornak

Kolozsvár, 1990. nov. 11-én

Beke Sándor főszerkesztőnek
Udvarhely

Kedves Sándor!
Itt küldök a gyermekrovatba egy 6 részes sorozatot, arról, hogy mit lehet tanulni a meséből. Azt remélem, hogy használhatja. Tetszés szerint használja fel, akár meg is rövidítheti. Ha megkapta, majd írjon a sorsáról. Az sem baj, ha nem használja. U. i. B. pesten indult egy gyermeklap, annak is fel akarom ajánlani. Ez remélhetőleg nem zavarja magát. Nagyonis messze van egymástól a két város.

Ha lesz mondanivalóm, hamarosan jelentkezem.

Szívélyes üdvözlettel

Nagy Olga

Galambos F. Iréneusz — a szerkesztőségnek

Alsóőr, 1990. nov. 15.
 Burgenlandi Magyar Kultúregyesület
 Burgenländisch—Ungarischer Kulturverein
 Magyar Intézet
 Ungarisches Institut
 Pfarrof — Plébánia,
 A—7501 Unterwart/Alsóőr
 TEL: 03352/7108

Tisztelt Szerkesztőség!

Köszönöm szépen levelüket és megtisztelő felkérésüket. Több oldalról is kaptam az utóbbi időben hasonló megkeresést. Azután én is lapot szerkesztek, az *Őrséget*. Szívesen vennék lapjukat cserépdányként.

Ezen kívül egy kicsit többet is szeretnék megtudni lapuk célkitűzéséről. Komolyan kell venni a címét? Valóban útkeresésről volna szó? Vagy olyan irodalmi lap lenne, amiből bőséges most már a választék. Az „útkeresés” tulajdonképpen a mi problémánk is. Az itteni őslakók az Árpád-kori határőrök utódai. Sok itt is a keresztnévből lett családi név. Patakoknak és helyneveknek is többször „Szék” a neve. Az együttműködésnek elengedhetetlen feltétele a kapcsolattartás. Ezen a téren bizony negatívok a tapasztalataim az új lapokkal kapcsolatban. Először sürgetik a cikket, s amikor megküldi az ember, elhallgatnak, hónapok telnek el, és nem tudom, kell-e, megfelelő-e? Pl. egy csíkszeredai néprajzi konferenciára, hónapokkal ezelőtt ismételtén sürgettek előadás tartására, ill. megküldésére. Azt sem tudom, megkapták vagy sem. Dec. elején Sepsiszentgyörgyön lesz megint egy néprajzi konferencia, a vallásos néprajzról. Erre sem tudok személyesen elmenni, de elküldöm egyik fiatal kollegámat, aki marosvásárhelyi születésű és ugyancsak ellátom anyaggal. Ő visz majd magával több számot lapunkból és megkérem, hogy keresse föl a szerkesztőséget is. Addig is szíves üdvözlettel

Galambos F. Iréneusz

**A torontói Magyar Emberi Jogok Fóruma —
a szerkesztőségnek**

[Üdvözlöt]

Toronto, 1990. Dec. 2.

Tisztelt szerkesztőbizottság!

Az Észak Amerikai magyarság szívesen olvasná erdélyi testvéreik lapjait. Önök beleegyezésével szervezetünk hozzájárul olvasóközönségük körének bővítéséhez, ugyanakkor készek vagyunk információt cserélni és propagálni. Tudatni kívánjuk az erdélyi magyarsággal létezésünket (mint szervezet) és segítőkészségünket.

Kérjük, tudassák a fórummal lapjuk előfizetésének feltételeit, valamint a szerkesztőség véleményét a fent említett kapcsolat kialakításáról.

Előre is köszönjük.

Boldog Karácsonyt, valamint áldásos és békés Új Esztendőt kíván a szerkesztőség minden tagjának és lapjuk olvasóinak a torontói Magyar Emberi Jogok Fóruma.

Molnár János, Kovács Ágnes, Teleki Gábor,
Mátrai Géza, Kovács Ildikó,
Mile ['], Mile András,
Cserne Sz. Edit és mások.

Veress Károly — Beke Sándornak

Dicsőszentmárton, 1990. dec. 3.

Tisztelt Beke Sándor!

Remélem, hogy nem elkésve, csak megkésve tájékoztatom Önt, hogy sikerült egyelőre 25 drb. „Székely Útkereső” lapmegrendelőt találnom. Remélem, hogy a jövőben sikerülni fog többet is beszervezni, amennyiben városunkban megismerik a kiadványt. Tekintettel arra, hogy nagyon sok kiadvány látott napvilágot, az újaktól talán óvakodnak az atyafiak.

Áldott karácsonyi ünnepeket, valamint Isten kegyelmében gazdag, békés új esztendőt kíván

tisztelettel:

Veress Károly
lelkipásztor

Balla István — Beke Sándornak

Nvárad, 1990. XII. 10.

Kedves Sanyi!

Ígéretemhez híven küldöm a két példányt. A többit sem felejtettem el, amit megbeszeltünk, de egyszerűen nincs időm a saját ügyeimmel foglalkozni.

Ki akarnak teljesen válni a Bihari Naplóból, és ez rengeteg problémát okoz. Elsősorban nyomda- és papírgondjaink vannak, nem tudom, hogy fogjuk ezeket megoldani?! De hát ez a mi problémánk, nem akarlak megterhelni velük. A honoráriumot is el fogjuk küldeni. Ha lesz egy kis helyünk, a vers is jön!

Kellemes ünnepeket és nagyon Boldog Új Esztendőt kíván nektek az Aréna!

Balla István

Kovács András Ferenc — Beke Sándornak

[Karácsonyi üdvözet]

Marosvásárhely, 1990. dec. 11.

[A karácsonyi üdvöző levél címlapján ez olvasható:]

Kellemes karácsonyi ünnepeket,

boldog új esztendőt kíván

[A küldő helyén aláírás:] Kovács András Ferenc

a Látó szerkesztősége!

[Az üdvözet 3. oldalán:]

Kedves Sándor!

Jókívánságaidat szívből köszönöm — vissza is térítem őket, miként e rózsaszín lapocskán írva vagyon... Békességes ünnepeket kívánok, egészséget és verset az elkövetkezendő esztendőre. No meg eredményes *Székely Útkeresést*... Mióta elbitangoltam szép Hargita megyéből — egyre csak nosztalgiazom Köröztúr és Udvarhely vidéke után. Ez van. Ott többet tudtam vala dolgozni, s még jól éreztem magam. Ej!

Baráti üdvözlettel

Kovács András Ferenc

Cseh Károly — Beke Sándornak

Halmaj, 1990. december 14.

Beke Sándor

Felelős szerkesztő Úrnak

Tisztelt Beke Sándor Úr!

Örömmel és megtiszteltetéssel vettem kézhez levelét, köszönöm bizalmát. Egyelőre verseket tudok csupán küldeni a SZÉKELY ÚTKERESŐ számára (esetleg még fordításokat), mivel prózai írásom jelenleg nincs. Amennyiben versek is beleillenek a lap profiljába, szívesen postázok máskor is: más, prózai jellegű írásokat, a kért terjedelemben fogok küldeni, közelesen. Már csak azért is, mert a lapot őszintének és értékesnek tartom — hogy leírjam első benyomásaimat is egyúttal. Kérem, ha lehetőség nyílik rá, válaszoljon. Addig is meghitten kellemes karácsonyt és sikerekben bővelkedő boldog új esztendőt kívánok Önnek és a szerkesztőség minden tagjának,

Szívélyes köszöntéssel.

Cseh Károly

P. s.

T. Beke Úr! Hajdu Gábor író társam kért, hogy írását mellékelve juttassam el az én anyagommal együtt a lap számára. Amennyiben szívesen veszik, a továbbiakban is postáz írásokat.

Balla Zsófia — Beke Sándornak

Kolozsvár, 1990. december 15.

Kedves Beke Sándor!

Elnézését kérem, hogy levelére, megtisztelő ajánlatára, küldeményére ilyen nagy késéssel válaszolok.

Eloolvastam a Levente verseit. Tehetséges ember volt, ez most, így is kiderül. Ami a lektorálást illeti: nagyon sok javításra lenne szükség ahhoz, hogy valóban színvonalasan, Levente emlékéhez méltón jelenhessék meg ez a könyv. Ha élne, jól tudnék vele dolgozni, bizonyos vagyok benne. De én nem vállalom, hogy átírjak, belejavítsak a verseibe — kegyeletsértésnek érzem —, mert ő nem hatalmazott volt föl erre. Márpedig sok javítanivaló, húznivaló lenne. Amennyiben ez emlékkönyv, jelenjék meg így, ahogy ő írta meg. Ha nem, akkor egy terjedelmes összeállítás közölhető verseiből a lapban, a Szócs Géza és az én szövegével-versemmel. A kötet elejére tenném a két Szócs-szöveget, a végére az én versem, a mellékelt kis lábjegyzettel. (Csillaggal jelezném a cím mellett). A jegyzet végén maradjon meg a dátum. Címjavaslataim: *Egyedül az éjszakában*, *Madár száll a Hold felé*, *Csigákban a kék mécsesek*. A többi címjavaslatot nem tartom jónak, megfelelőnek. Ami a verseket illeti, jó lenne kronológiai, azaz keletkezésük sorrendjében közölni őket.

Ami kézirat-kérését illeti: elvben a legnagyobb örömmel. Jelen pillanatban rosszul állok kézirat dolgában, de nem mulasztok majd el verset küldeni. Ha van olyan publicisztikai téma, ami legkivált érdekli, írja meg.

A késésért szíves elnézésére számítva, gyönyörű Ünnepeket kívánva,
barátsággal üdvözli

Balla Zsófia

u. i.

Javaslom, hogy az Emlékkönyvbe vegyék föl az édesanya, Simon Anna írását is (más címmel, mint a jelenlegi *Fájdalmas vallomás!*). Az a versek között, a kötet közepe táján helyezkedhetne el.

B. Zs.

Egyed Ákos — Beke Sándornak

[Karácsonyi üdvözlet]

[Kolozsvár,] [1990.] dec. 17.

Én is kellemes Karácsonyt kívánok és egy jobb új évet mindnyájunknak, sikert a *Székely Útkereső*nek s főszerkesztőjének.

Egyed Ákos

Balogh Edgár — Beke Sándornak

Kv. [19]90. XII. 18-án

Kedves Beke Sándor,
még IX. 24-én kelt, de hozzám csak december elején érkezett felkérő levelére csak most tudok válaszolni, miután a Romániai Magyar Irodalmi Lexikon késő II. kötetének korrigálását — végre — befejeztem.

A meghívást együttműködésre örömmel fogadom, annál is inkább, mert az elküldött Székely Útkereső példány (a júl.–aug.-i szám) komolyságával és történelmi felelősségével megnyerte tetszésemet.

A kért írást azonban csak 1991. január közepén tudom elküldeni: 3 gépelt oldalnyi terjedelemben.

Szeretettel köszönti

Balogh Edgár

Csomortáni Magdolna — Beke Sándornak

Csíkszereda, 1990. XII. 23.

Kedves Sándor!

Itt küldöm az új cikksorozat indító szövegét. Remélem, jó lesz ígéreteivel együtt.

Köszönöm az üdvözetet, és kellemes karácsonyt, sok olvasót, nyomdai költségeket csökkentő boldog új esztendőt kívánok a *Székely Útkereső* szerkesztőségének.

Üdvözlettel,

Csomortáni Magdolna

Horpácsi Sándor — Beke Sándornak

Miskolc, 1990. XII. 27.

Kedves Collega!

Leveled meglepetés. Hogyan jutottál a címemhez?

Kérésed megtisztelő. Mire gondolsz? Írjak könyvekről? Szívesen, de jó lenne, ha megírnád, hogy melyikről, mennyit. Ti meg küldjetelek anyagot a *Holnapnak*!

Békés, boldog új esztendőt!

sz. üdvözöl

H Sanyi

Székely népballadáinkról

(II)

Az *Erdélyi Toll* 2010/1-es számában már írtunk a székely népballadák világáról, a továbbiakban folytatjuk a klasszikus népballadák bemutatását.

A népmese világa felé sandít a *Görög Ilona* című történet, míg a *Kis Pendzsóka* már a mesebirodalom motívumrendszeréből építkezik. Érdemes idéznünk Katona Imre megállapítását, aki a *Ballada* című tanulmányában így fogalmazott: „Nemcsak mesés megoldás vagy egy-két elszigetelt, jelentéktelen csodás motívum szerepelhet azonban a balladákban, hanem egyiket-másikat akár verses mesének is tekinthetjük... A balladák viszonylag sokáig őrzik a mesés-mondai eredet és rokonság emlékét (In: *A magyar folklór*. Szerk. Voigt Vilmos. Bp., 1998).

Nos, ezt a meseszerű jelleget hordozzák olyan népballadáink is, mint a *Sárgibasú kigyó*, *Egyszer egy királyfi*, *Gyere hozzám vacsorára*, *Szép Ilona* stb. Nehogy azt gondolja valaki, hogy ezeknek a szövegeknek a „megkomponálása” újabb keletű. Régiek is akadnak közöttük, amelyek a „komor szépségű”, tragikus epikumok keletkezésének idejéből valók. Itt

csak — példaként — egyetlen balladára, *A búzamezőben háromféle virág* (Virágok vetélkedése) címűre utalunk. Katona Imre írja: „Vargyas Lajos ókori párhuzamként Arisztophanesz *Felbők* című vígjátékát is említi. Az elsőségért való ilyesfajta versengés azonban évezredek óta világszeretete ismert közhely: a legkorábbi *sumer* irodalmi adatok tanúsága szerint a kerti szerszámok vetélkednek, hogy melyikük végez hasznosabb munkát.”

Tudvalevő, hogy a magyar népballadák szórványos lejegyzése kései korra, a XVIII–XIX. századra tehető. Akadt viszont — szerencsénkre — kivétel is. Az *Annóké* című balladás dalról ezt írta Faragó József az *Ószékely népballadák* (1998) című kötetében: „A Vásárhelyi daloskönyvből kiemelt szöveg Vargyasnál hiányzik. Mai ismereteink szerint a legkorábban (valamikor 1572–1673 között) lejegyzett székely népballada, de most első ízben foglalja el megérdemelt helyét egy balladagyűjteményben.”

A két utolsó balladaszöveg (19-20.) már a népdal világa felé „lendül”. A *Lányok, lányok, rólam tanuljatok* címűről ezt írtuk:

„Valószínű kontamináció eredménye, valamelyik népdalunk szövegével keveredett. Ezt erősíti meg a 3. versszak, amely szerelmi dal egy strófája”
(*Kibédi népballadák*. Bukarest, 1975).

Joggal írta tehát Katona Imre, hogy a népballadát „...átmeneti formák széles övezete veszi körül.”

Ráduly János

Görög Ilona

(*A csodahalott*)

— Bizony csak meghalok, anyám, édesanyám,
Görög Ilonáért, karcsú derekáért,

Karcsú derekáért, gombos ajakáért,
Gombos ajakáért, piros orcájáért!

— Ne halj, fiam, ne halj, Bertelaki László,
Csináltatok néked olyan csudamalmot,

Kinek egyik köve bélángyöngyöt hányjon,
Másodköve pedig sustákat, petákat.

Oda is eljönnek szüzek, szép leányok,
A tied is elgyün, szép Görög Ilona.

— Eresszen el, anyám, anyám, édesanyám,
Csudamalom-látni, csudamalom-látni.

— Ne menj, lányom, ne menj, megvetik a hálót,
Megvetik a hálót, megfogják a márnát!

— Bizony csak meghalok, anyám, édesanyám,
Görög Ilonáért, karcsú derekáért,

Karcsú derekáért, piros orcájáért,
Piros orcájáért, gombos ajakáért!

— Ne halj, fiam, ne halj, Bertelaki László,
Csináltatok néked olyan csudatornyot,